

Uzasadnienie

Konieczność wprowadzenia zmian w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności wynika ze zmiany przepisów ustawy Kodeks postępowania cywilnego, dokonanej ustawą z dnia 10 maja 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 654). Celem zmian wprowadzonych ww. ustawą było między innymi stworzenie możliwości niepowtarzalnej identyfikacji stron postępowania zarówno na etapie postępowania rozpoznawczego jak i egzekucyjnego. Ustawa, o której mowa wprowadziła obowiązek wskazywania w pierwszym piśmie procesowym niepowtarzalnych danych identyfikacyjnych powoda oraz nałożyła na sąd obowiązek ustalania niepowtarzalnych danych identyfikacyjnych pozwanego (art. 208¹ k.p.c.).

Zapewnienie pełnej realizacji celu ustawy zmieniającej Kodeks postępowania cywilnego wymaga zmiany rozporządzenia w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

Zapewnienie sprawnego prowadzenia egzekucji a przede wszystkim zapewnienie obrony praw jej uczestników wymaga niepowtarzalnej identyfikacji stron postępowania egzekucyjnego (wierzyciela i dłużnika). Identyfikacja, o której mowa powinna nastąpić w treści klauzuli wykonalności. Proponuje się zatem aby dotychczasowa treść klauzuli wykonalności obejmowała również dane identyfikacyjne wierzyciela i dłużnika takie jak numer PESEL w przypadku osoby fizycznej oraz numer KRS, NIP lub inny numer z właściwego rejestru lub ewidencji w przypadku podmiotów nie będących osobami fizycznymi. Należy zauważyć, iż wskazana w projektowanym §2¹ pkt 2 kolejność numerów identyfikacyjnych uczestnika postępowania niebędącego osobą fizyczną nie jest przypadkowa. W pierwszej kolejności treść klauzuli powinna zawierać numer z Krajowego Rejestru Sądowego, a dopiero w razie jego braku – inny numer z właściwej ewidencji lub rejestru lub też numer NIP.

W sytuacji, w której sąd będzie nadawał klauzulę wykonalności na rzecz lub przeciwko następcom prawnym podmiotów wskazanych w treści tytułu egzekucyjnego, treść klauzuli powinna zawierać dane następców prawnych.

Wprowadzone zmiany mieszczą się w granicach delegacji ustawowej do wydania ww. rozporządzenia.

Materia objęta projektowanym rozporządzeniem nie stanowi przedmiotu regulacji prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie wymaga notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 11 ust. 1 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) projekt rozporządzenia został skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Projektowana regulacja dotyczy sądów i stron postępowania cywilnego.

2. Konsultacje społeczne

Projekt został przedstawiony do zaopiniowania Krajowej Radzie Sądownictwa, Prokuratorowi Generalnemu, Krajowej Radzie Prokuratury, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Komorniczej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Sędziów „Themis”, Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Referendarzy Sądowych, Stowarzyszeniu Sędziów Sądów Rodzinnych, sądom powszechnym, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan, Bussines Center Club Polska, Konfederacji Przedsiębiorstw Finansowych.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projekt nie będzie miał wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego. Przedmiotowa regulacja nie spowoduje konieczności poniesienia dodatkowych wydatków z budżetu państwa. Z danych statystycznych za 2012 r. wynika, iż sądy powszechne w sprawach cywilnych nadały 581.033 klauzul wykonalności. Ustalenie numerów identyfikacyjnych uczestników postępowania egzekucyjnego odbędzie się z wykorzystaniem już istniejących instrumentów teleinformatycznych.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia stworzy możliwość niepowtarzalnej identyfikacji stron postępowania co wpłynie na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. Po za powyższym stwierdzeniem projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym także na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Opinia Kancelarii Prezesa Rady Ministrów od Oceny Skutków Regulacji.

Ocena Skutków Regulacji uwzględnia uwagi zgłoszone w opinii Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów do Oceny Skutków Regulacji .

Wynik konsultacji społecznych

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności

W ramach konsultacji społecznych projekt przedstawiony został w celu wyrażenia opinii: Krajowej Radzie Sądownictwa, Prokuratorowi Generalnemu, Krajowej Radzie Prokuratury, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Komorniczej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Sędziów „Themis”, Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Referendarzy Sądowych, Stowarzyszeniu Sędziów Sądów Rodzinnych, sądom powszechnym, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan, Bussines Center Club Polska, Konfederacji Przedsiębiorstw Finansowych.

Większość z podmiotów, do których zwrócono się o wyrażenie opinii, nie zgłosiło uwag do projektu. Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Prezes Sądu Rejonowego w Częstochowie, Sąd Okręgowy w Gliwicach, Sąd Rejonowy w Jastrzębie – Zdroju, Prezes Sądu Okręgowego w Poznaniu, Stowarzyszenie Sędziów Polskich Iustitia, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, Prezes Sądu Rejonowego w Bielsku – Białej zgłosili, że projekt rozporządzenia powinien zawierać przepis przejściowy, zgodnie z którym obowiązek zamieszczenia w klauzuli wykonalności numerów identyfikacyjnych wierzyciela i dłużnika powinien dotyczyć tytułów wykonawczych wydanych w postępowaniach wszczętych po wejściu w życie ustawy z dnia 10 maja 2013 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2013 r. poz. 654). Tym bardziej, że taki przepis przejściowy został wprowadzony w projekcie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych.

Zgłoszone uwagi nie są zasadne. Należy zauważyć, że zachodzi istotna różnica między wydaniem odpisu orzeczenia a nadaniem tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Wydanie odpisu orzeczenia nie jest regulowane odrębnym trybem postępowania. Sąd

możliwość zamieszczenia numeru identyfikacyjnego stron postępowania na odpisie orzeczenia uzależnione jest od ustalenia tego numeru w toku postępowania, w którym wydano orzeczenie. Nadanie klauzuli wykonalności następuje w odrębnym postępowaniu, w tzw. postępowaniu klauzulowym, do którego, z mocy art. 13 § 2 k.p.c., stosuje się odpowiednio przepisy o procesie. W związku z powyższym, mimo iż orzeczenie stanowiące tytuł egzekucyjny zostało wydane w postępowaniu, w którym sąd nie miał obowiązku ustalenia numeru identyfikacyjnego stron postępowania, w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności temu orzeczeniu sąd będzie miał możliwość stosowania znowelizowanych ww. ustawą przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Dodatkowo należy wskazać, iż wprowadzenie przepisu przejściowego nie obejmowałoby tytułów egzekucyjnych nie pochodzących od sądu (np. aktu notarialnego czy też bankowego tytułu egzekucyjnego). Niezależnie od chwili postania pozasądowego tytułu egzekucyjnego, sąd nadając klauzulę wykonalności pozasądowym tytułom egzekucyjnym będzie musiał ustalić nr identyfikacyjny dłużnika. Nie ma zatem podstaw do różnicowania między sądowymi i pozasądowymi tytułami egzekucyjnymi.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu i Sąd Rejonowy w Jastrzębiu – Zdroju zgłosiły uwagę, że treść klauzuli wykonalności nie powinna zawierać numerów identyfikacyjnych wierzyciela i dłużnika, jeśli te numery zostały wskazane w treści tytułu egzekucyjnego. Uwaga nie jest zasadna. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego przewidują możliwość nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu przeciwko osobie niewymienionej w treści tytułu egzekucyjnego (małżonek dłużnika, wspólnik spółki osobowej, następca prawny itd.). W tych przypadkach pominięcie w treści klauzuli numerów identyfikacyjnych dłużnika i wierzyciela tylko dlatego, że treść tytułu egzekucyjnego zawiera numery identyfikacyjne stron postępowania, w którym wydano tytuł, nie będzie identyfikować uczestników postępowania egzekucyjnego. Dodatkowo należy wskazać, iż zgodnie z art. 825 pkt 3 k.p.c., podstawą do umorzenia egzekucji jest jej skierowanie przeciwko osobie, która według klauzuli wykonalności nie jest dłużnikiem, a co za tym idzie to treść klauzuli wykonalności, a nie tytułu egzekucyjnego, ma jednoznacznie identyfikować uczestników postępowania egzekucyjnego.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zarzucił, że art. 208¹ k.p.c. został zamieszczony w rozdziale „Rozprawa”, co wyklucza jego stosowanie w postępowaniu nakazowym, upominawczym i klauzulowym. Uwaga nie jest zasadna. W rozdziale 3 zatytułowanym „Rozprawa” zamieszczone są również przepisy, które można stosować poza rozprawą. Dla przykładu można wskazać na art. 208 k.p.c., który mówi o wydawaniu zarządzeń przed rozprawą. Przepisy odnoszące się do rozprawy zostały uregulowane w art. 210 k.p.c. i

następnych. W związku z powyższym przepis art. 208¹ będzie miał również zastosowanie w postępowaniu nakazowym i upominawczym. Dodatkowo należy wskazać, iż zgodnie z art. 13 § 2 k.p.c. przepisy o procesie stosuje się również w postępowaniu klauzulowym. Wprowadzenie obowiązku zamieszczenia w klauzuli wykonalności numerów identyfikacyjnych uczestników postępowania egzekucyjnego w pełni realizuje zawarte w art. 783 § 2 k.p.c. wytyczne do wydania rozporządzenia określającego brzmienie klauzuli wykonalności - sprawne prowadzenie egzekucji oraz zapewnienie możliwości obrony praw jej uczestników.

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych, Sąd Okręgowy w Lublinie oraz Rządowe Centrum Legislacji zwróciło uwagę, iż w projekcie pominięto numer NIP wierzyciela i dłużnika, mimo iż taki numer został wskazany w znowelizowanym art. 126 § 2 k.p.c. i art. 208¹ k.p.c. Uwaga jest zasadna. W pierwotnym założeniu to sąd po numerze NIP miał ustalić numer PESEL osoby fizycznej, niemniej z uwagi na brak możliwości automatycznego ustalenia numeru PESEL po numerze NIP, realizacja tego obowiązku może spowodować wydłużenie postępowania klauzulowego.

W pozostałych uwagach sądy powszechne kwestionowały, co do zasady, nakładanie na nich dodatkowych obowiązków związanych z identyfikacją stron postępowania. Zgłaszanie tych uwag jest spóźnione. Projektowane rozporządzenie ma bowiem wykonać obowiązek nałożony na sądy przez ustawę.